

Beste vrienden,

Het onderwerp voor deze avond is u wel bekend. Het zal gaan over: 'Het Duizend Jarig Rijk'. U wilt er wel mee rekenen, dat het niet de bedoeling is dat wij een preek, maar dat wij een lezing houden. Een merkwaardig verschijnsel van onze tijd is, dat de leer der laatste dingen, ook wel genoemd de eschatologie in het middelpunt van de belangstelling staat. De dingen die zullen gaan geschieden aan het einde der tijden voor en met de wederkomst van de Heere Jezus Christus trekken in onze tijd heel sterk de aandacht. Er is een wassende vloed van literatuur op dit terrein. De boeken van Hal Lindsey met de schreeuwerige titel: Satan leeft onder ons; de Planeet die aarde heette; op weg naar een nieuwe wereld en nog een paar andere titels, hebben over de hele wereld verspreiding gevonden en er zijn miljoenen exemplaren van gedrukt. Allerlei sekten als die der Jehova's getuigen, die sterkt gericht zijn op het naderende wereldeinde, vinden bij duizenden ingang. Maar ook binnen de kerken is een hernieuwde gedachte voor de eschatologie (de leer der laatste dingen) de tijd is voorbij dat de leer van de laatste dingen sluitstuk was van de Christelijke Geloofsleer. In onze tijd staat ze veel meer in het middelpunt, misschien zelfs vooraan! De vraag kan worden opgeworpen, hoe dit zo komt. Waar de reden, de oorzaak ligt, vanwaar deze merkwaardige aandacht voor de laatste dingen. Drie redenen wil ik er voor noemen:

1. Allereerst: Wij gaan zo langzamerhand naar het jaar 2000. Straks is er weer een millennium een tijdperk van 1000 jaren in de geschiedenis volmaakt. Dat dringt onwillekeurig tot bezinning. Bij een mijlpaal van dergelijke afmetingen is men geneigd meer dan anders achterom te zien, maar ook vooruit te zien. Nu al functioneert het jaar 2000 als een magisch jaartal. Dit wil men nog bereiken en dat wil men nog bereiken en menigeen vraagt zich af wat zal er liggen achter het jaar 2000. Ook de wetenschap houdt zich bezig met de toekomst. Sinds een betrekkelijk kort aantal jaren bestaat er een zogenaamde futurologie. Een wetenschap aangaande de toekomst. Op basis van allerlei bestaande feiten meent men zich in de futurologie aan voorspellingen te mogen wagen. In het jaar 2000 zullen er zoveel en zoveel auto's rijden; de wereldbevolking al dan zus of zo groot zijn. ik noem maar deze twee voorbeelden. Er is dus de aantrekkingskracht van het jaar 2000. Dat brengt in herinnering, dat het ook 1000 jaar geleden zo was. Tegen het jaar 1000 bestonden er ook allerlei verwachtingen aangaande de toekomst en ook toen was er een zekere vrees en huiver voor de toekomst. Toen was er de hoge gespannen verwachtingen van een spoedige wederkomst van Christus. Nu 1000 jaar later herhaalt zich dit alles. Dit is de eerste reden waarom de eschatologie heden zo de aandacht trekt en zo zeer in het middelpunt van de belangstelling staat.

2. En dat wij sinds een aantal jaren, namelijk vanaf 1948, geconfronteerd worden met het bestaan van de Staat Israël. Bij velen is er een intens meeleven met het wel en het wee van het Joodse volk. Namen van plaatsen die elk Christen vanuit de Schrift bekend zijn, als Jeruzalem, Bethlehem, Nazareth, komen nu regelmatig voor in het nieuws. Het heeft de schijn alsof er oude, eeuwenoude beloften uit de Profeten van het OT in vervulling zijn gekomen en nog gaan komen. Dankzij de gruwelijke moord, die Adolf Hitler op hen gepleegd heeft. De terugkeer van het Joodse volk naar het land der vaders, heeft bij menigeen de gedachte opgeroepen van de eindtijd. Is dit niet een verschijnsel van het laatste der dagen? Zal er nu niet een vredetijd aanbreken, waarin het Joodse volk zich bekeren zal tot Christus? Zie dat in de tweede reden waarom de eschatologie (de leer der laatste dingen) zozeer de aandacht trekt.
3. Dat er in onze tijd zo vele aangrijpende gebeurtenissen plaats vinden die ons sterk doen denken aan wat in de Bijbel voorzegt wordt aangaande het laatste der dagen. We denken in de eerste plaats aan de enorme afval van het Christelijk geloof, dat is toch niet gewoon zou men zo zeggen. De tijd van de grote afval lijkt gekomen te zijn.
we denken in de tweede plaats ook aan de macht en de omvang van allerlei uitgesproken anti- christelijke machten. De tijd van het beest uit de afgrond lijkt gekomen te zijn.
wij denken in de derde plaats aan de zedenverwildering. Leven wij niet in de tijd der wetteloosheid?
Wij denken in de vierde plaats aan de dreiging waaronder wij allen leven. Lijkt het er niet op dat heel de wereld nog in een atoomoorlog ten onder zal gaan?
Wij denken in de vijfde plaats aan allerlei verschrikkelijke natuurrampen die plaats gevonden hebben als: overstromingen, aardbevingen, als nu laatst ook weer in China.
Wij denken in de zesde plaats ook aan de herleving van religie en Christelijk geloof. De menigvuldige vruchten van het zendingswerk, waardoor miljoenen voor Christus gewonnen zijn. in Indonesië, in Korea en in meer andere delen van de wereld, hebben de kerken de aanwas van nieuwe Christenen nauwelijks kunnen bijhouden. In Amerika is er onder de jongeren een krachtige opleving, een reveil, en zelfs achter het 'IJzeren Gordijn' begint zich op kerkelijk terrein weer wat te roeren. Duizenden jongeren zij niet meer tevreden met alleen maar materiele welvaart. Zij zoeken iets anders. Zij zoeken iets meer, iets hogers. Hoe men ook er over denkt, in ieder geval komen velen van hen toch wel bij Jezus uit. En ook dat alles doet denken aan de eindtijd. Het wekt hier en daar de verwachting, dat wij wel eens konden staan aan de vooravond van het 1000- jarig rijk.

En hiermee zijn we dan, beste vrienden, meteen bij ons eigenlijke onderwerp. Aan het einde der tijden wordt door velen verwacht een 1000-jarig rijk. Een rijk van vrede, van geestelijke opbloei. Een rijk waarin Christus, hoe dan ook regeren zal en waarin de duivel gebonden zal liggen en dus tijdelijk zijn werk niet zal kunnen doen tot op de

dag dat hij weer los gelaten zal worden. En dan de grote eindstrijd zal plaatsvinden, waarna Christus voor goed er een einde aan zal maken en wanneer het eeuwige Rijk van God zal beginnen. Deze verwachting van het 1000-jarig rijk noemt met het Chiliasme. Daarom zullen wij voortaan ook spreken in deze lezing over het Chiliasme, hetwelk de verwachting is van het 1000 jarig Rijk aan het einde der tijden hier op aarde. Wij willen in deze lezing in het kort vier punten behandelen. In de eerste plaats de Geschiedenis van het Chiliasme. Hoe het ontstaan is en hoe is er in de loop van eeuwen binnen de Christelijke kerk over gedacht. In de tweede plaats geven wij een nadere beschrijving van het Chiliasme. Er bestaat nogal wat verschil onder de chiliasten. De meningen der chiliasten lopen sterk uiteen. In de derde plaats gaan wij de Schrift gegevens na en in de vierde plaats nog enkele dingen tegenover het chiliasme te stellen, omdat wij niet in het negatieve zouden blijven steken.

Eerst dus de geschiedenis van het chiliasme.

1. Het chiliasme, de verwachting van het 1000- jarig rijk is niet van Christelijke maar van Joodse huize. In het heilige boek der Joden, de Talmoed, wordt gesproken over de toekomstige verlossing van het volk der Joden. De Joden zullen terugkeren naar Palestina staat er: de doden zullen worden opgewekt; Jeruzalem zal worden herbouwd en de Tempel zal ook worden herbouwd; de oude offerdienst zal weer worden hersteld; een rijk der heerlijkheid zal aanbreken. Het land Kanaän zal een buitengewone, een wonderbaarlijke vruchtbaarheid hebben. Dan komt er een laatste strijd en komt het grote gericht. De leer van het 1000- jarig rijk gaat dus op het Jodendom terug. Het chiliasme is van Joodse herkomst. Onze vaders spraken dan ook als zij het over het chiliasme hadden, over Joodse dromerijen. In de Confessie Helvetia, een gereformeerde belijdenisgeschrift uit de 16^e eeuw staat: wij verwerpen de Joodse dromerijen dat er voor de oordeelsdag een gouden eeuw op aarde zal zijn en de vromen de wereld zullen regeren. In de beroemde Lutherse Confessie, dat is een Luthers belijdenisgeschrift, opgesteld door Melanchton, wordt in hetzelfde verband uitgesproken over: joodse opiniën en die worden radicaal afgewezen. De Reformatie heeft in haar officiële belijdenisgeschriften niets willen weten van het chiliasme. Het zelfs in ronde woorden afgewezen. De Reformatie heeft de ideeën omtrent een 1000-jarig rijk, Joodse opiniën, Joodse dromerijen genoemd. En toch heeft het chiliasme steeds weer invloed in de kerk gehad. In de oude kerk, bij de ketters als Qurinsus, een man die de Godheid van Christus loochende. Hij was ook een chiliast. Doch niet alleen bij de ketters, ook wel bij overigens orthodoxe theologen kwam het chiliasme zo nu en dan weer eens voor. Toch is het chiliasme nooit en nergens in de christelijke kerk officiële leer geworden. De man die in de oud christelijke kerk zeer scherp optrad tegen het chiliasme en er volkomen mee afrekende is Augustinus geweest. Augustinus zei: wat in het boek Openbaring gezegd wordt over het 1000- jarig rijk, dat doelt op heel het tijdperk dat de christelijke

kerk doorleefd, vanaf de komst van Christus in de wereld tot aan zijn wederkomst toe. Hij keerde zich ook scherp tegen de gedachte, dat het Joodse volk nog altijd Gods volk zou zijn. het volk Gods van alle eeuwen, zei Augustinus, dat is de uitverkoren kerk, het ware Israël. En het volk van Israël heeft slechts een tijdelijke betekenis gehad. In het begin van de Schrift lezen wij van alle volken; dan komt voor en poosje tot aan de komst van Christus, het Joodse volk naar voren, maar na Christus komst verdwijnt het Joodse volk weer als volk van God. Gods kerk omvat alle tijden en alle volkeren. In de tijd van de Reformatie wordt het chiliasme alleen maar in de ketterse kringen aangetroffen, onder de wederdopers. Bij de wederdopers leefden allerlei wonderlijke verwachtingen aangaande de toekomst. Er zou met geweld een vreedrijk hier op aarde gesticht moeten worden en dat heeft men ook geprobeerd. Denk maar aan wat Jantje van Leiden gedaan heeft te Munster. Luther en Calvijn en de andere Reformatoren hebben niet alleen zich fel gekeerd tegen de uitwassen der doperse leer der laatste dingen, maar hebben ook niets willen weten van deze leer der laatste dingen op zichzelf genomen. Men leze ook wat de kanttekenaren zeggen in hun opmerkingen bij het boek Openbaring. Men vindt daarin niets van het chiliasme. Niets over ene vreedrijk voor de wederkomst van Christus. Deze gereformeerde uitleggers van de Schrift, hebben niet anders verwacht dan een geweldige eindstrijd en na die eindstrijd de wederkomst van Christus. Waren ook de mannen van de Nadere Reformatie hier maar bij gebleven. Helaas is dat niet het geval geweest. Het meest bekende voorbeeld dat dan ook altijd weer aangehaald wordt is, dat van W.A. Brakel. Hij heeft namelijk wel een 1000- jarig rijk op aarde verwacht. De macht van de Turk zal dan worden verbroken. Dat is intussen al niet uitgekomen. De Turk stelde niks meer voor in onze dagen. Het hele Joodse volk zal tot bekering komen. De aarde zou een wonderbare vruchtbaarheid te zien geven. In dezelfde zin heeft zich ook uitgesproken een ander man uit de Nadere Reformatie, Hermanus Witsius. Er komt, zei hij, een massale bekering der Joden. Er komt een heilstaat van de kerk op aarde. Maar een ander gereformeerd theoloog, een goede Voetiaan, Petrus van Maastricht zei, deze heilstaat en deze massale bekering hebben geen grond in de Schrift. Gods beloften mag men niet toepassen op het vleselijke Israël. En de grote Voetius zei: wij hebben geen heilstaat der kerk voor het einde der dagen te verwachten. Hij wilde er dan nog wel mee rekenen dat vele Joden tot bekering zouden komen, maar hij weigerde te erkennen dat het Joodse volk noch een bijzonder volk, noch het volk van God zou zijn. Voetius zei zonder meer: zij zijn verworpen. In Engeland, in puriteinse kringen, treft men ook wel een chiliasme aan. Ook de bekende Bunyan was in zeker een chiliast. Men heeft zich echter er wel voor gewacht het chiliasme ooit in een belijdenisgeschrift op te nemen. De orthodoxe theologen hebben er over het algemeen een dwaling in gezien. In de vorige eeuw is het chiliasme tot nieuw leven, onder andere bij de bekende Jood- gewezen Jood, Isaac da Costa. Maar ook wel bij Capadoce ook een bekeerde Jood. Maar een man als Kohlbrugge heeft er niets, maar

dan ook helemaal niet van willen weten. In onze moderne tijd is het chiliasme vrij algemeen. In de zgn. vrijere kringen, vrije groepen, vindt met het allerwege. In de kringen die stammen uit het levenswerk van Johannes de Heer. Ook bij de vrij evangelische, en natuurlijk ook in allerlei sekten. Maar zelfs ook in de moderne theologie. Het beruchte horizontalisme heeft sterk chiliastische trekken. In marxistische en neo marxistische kringen staat een heilstaat op het programma. Dat is dan wel niet een 1000 jarig rijk waarin Christus heerschappij zal voeren, maar heeft toch wel, die heilstaat, uitgesproken religieuze trekken. Marx was een Jood en wellicht heeft in zijn ideologie die afkomst een woordje meegesproken. Uiterst links en uiterst rechts raken elkaar op dit punt op een hel merkwaardige wijze. Beiden zoeken het heil hier op aarde, een heilstaat hier beneden op deze wereld, een aards vrederijk. En in beide doet zich de oude Joodse invloed gelden.

2. Ik kom nu in de tweede plaats tot een beschrijving van het chiliasme. In het chiliasme onderscheidt met twee richtingen. Het gematigde en het extreme chiliasme. Het gematigde chiliasme leert dat er voor de wederkomst van Christus nog een bloeitijd komt voor de kerk. Aan de grote eindstrijd zal dus een heilstijd voorafgaan. Of deze periode precies 1000 jaar gaat duren, daarover verschilt men van mening. In deze heilstijd, die dus aan de komst van Christus vooraf gaat, zal de duivel gebonden wezen. Hij zal weinig of geen macht meer kunnen uitoefenen. Er zal een massale bekering der Joden plaats vinden, het Joodse volk zal als volk zich tot Christus bekeren. Ze zullen weer wonen in het land, Jeruzalem zal herbouwd worden. Of ook de tempel herbouwd zal worden dat is onder de gematigd chiliasten een geschilpunt. Iemand als W. A. Brakel zegt: wel Jeruzalem. Jeruzalem zal herbouwd worden maar niet de tempel. Weer anderen zeggen: nee, ook de tempel. Maar als de tempel herbouwd wordt, dan zullen er uiteraard in die tempel ook offers moeten worden gebracht. En dat scheidt een geweldige moeilijkheid. Immers, als christenen geloven wij dat de tempeldienst is afgeschaft en dat Het offer gebracht is. Namelijk door onze Heere Jezus Christus! En hoe kunnen er dan toch nog weer offers gebracht worden in een herbouwde tempel in het vernieuwde Jeruzalem? Daar zit het knelpunt waar op de gematigde chiliasten, als W. A. Brakel en Witsius geen raad mee weten. Mannen als W. A. Brakel en Witsius trachten dat gevaar, die klip te omzeilen door te zeggen, dat wel Jeruzalem zal herbouwd worden, maar niet de tempel. Dus de belofte Gods aangaande de herbouw van Jeruzalem nemen ze letterlijk, en de belofte aangaande het herbouw van de tempel nemen zij geestelijk! Terwijl die beloften staan in één en hetzelfde hoofdstuk. In de laatste hoofdstukken van Ezechiël. Wat een willekeurige exegeese.

De extreme chiliasten die gaan echter nog heel en heel wat verder. Zij leren dat het 1000 jarig vrederijk komt na Christus wederkomst, na Zijn 1e wederkomst. Ze leren namelijk een 1e en een 2e en soms nog wel een 3^e wederkomst. Christus komt in ieder geval minstens twee keer weer. En het 1000 jarig vrederijk dat ligt dan tussen die 1^e en die 2^e wederkomst van

Christus. Een dubbele wederkomst van Christus en gepaard gaande daarmee ook een dubbele opstanding der doden. Wanneer Christus volgens deze chiliasten voor de 1^e keer wederkomt, dan zullen de gelovigen die gestorven zijn, die zullen opstaan uit hun graf, maar de goddelozen blijven dan nog in het graf liggen. Daarna als Christus 1000 jaar lang op deze aarde geregeerd zal hebben, samen met de gelovigen aan het einde van die 1000 jaren, dan zal de duivel losgelaten worden. Dan zal de grote eindstrijd plaatsvinden. Dan zal Christus zich tijdelijk in de hemel terugtrekken (dat moet wel want anders kan Hij niet voor de 2^e keer komen). Dan zal hij voor de 2^e keer komen en zal Hij het gericht houden en dan staan alle doden op. Er zijn chiliasten die beweren, dat in dat 1000 jarig tussenrijk, Christus zal tronen te Jeruzalem op de berg Sion, en dat Hij en Zijn gelovigen van daar de wereld zullen regeren. Pas als Christus voor de 2^e keer wederkomt, zullen dus ook de goddelozen uit hun graf opstaan. Bij de 1^e opstanding alleen de gelovigen, bij de 2^e opstanding de gelovigen en de goddelozen. Zie hier, beste vrienden, de chiliastische opvatting in grove trekken. Er zijn onder e extreme chiliasten nog al heel wat verschillen. Verschillend wordt erover gedacht bijvoorbeeld over het heil grof zinnelijk zal zijn, of wat minder zinnelijk, iets meer een geestelijk karakter zal hebben. Hoewel ze allen toch wel denken dat het aards zal zijn zeer op deze aarde betrokken. Verschillend wordt gedacht over de details van het toekomstbeeld, maar het grondpatroon is gelijk wij het u zojuist hebben voorgesteld. Natuurlijk komt nu de vraag op, welke Schriftgegevens men hiervoor meent te kunnen aanvoeren. En dat leidt ons naar het volgende punt.

3. In het chiliesme heeft vanzelfsprekend het Bijbelhoofdstuk Openbaring 20 steeds een dominerende rol gespeeld. In het kort komt de inhoud van het hoofdstuk op het volgende weer. Johannes ziet een Engel uit de hemel komen en die Engel, dat kan moeilijk iemand wezen anders wezen dan Jezus Christus. Deze Engel grijpt de draak, de duivel boeit hem met een keten en sluit hem op in de afgrond, opdat hij de volken niet meer zal kunnen verleiden. Duizend jaren moet de duivel daar in de afgrond doorbrengen. Daarna komt hij nog een keer vrij, zij het ook slechts voor een kleine tijd. Gedurende die 1000 jaren dat Satan geboeid ligt regeren de zielen der martelaren samen met Christus. Dan spreekt Johannes in dit hoofdstuk ok nog over een 1^e opstanding en over een 2^e dood. Hij beëindigd dit hoofdstuk met een beschrijving van het laatste oordeel. Zie heir de gegevens waar het chiliesme in hoofdzaak zich op meent te kunnen beroepen. Laten wij eens een paar kanttekeningen maken.

In de eerste plaats: het getal 1000. Moeten wij dat letterlijk nemen? Dat is in strijd met heel de Geest van het boek Openbaring. Dat zullen we niet al te letterlijk mogen opvatten. Sommige chiliasten doen dat wel, anderen niet. maar het kan eenvoudigweg niet. het boek openbaring is een profetisch boek, waarin talloze symbolen voorkomen. Men mag het niet misbruiken door er een soort legpuzzel van de toekomst te maken. Vooral in sektarische kringen ins het boek openbaring al vele malen erbarmelijk misbruikt. En men kwam dan

tot het opstellen van een heel tijdschema en meende precies het jaartal te kunnen aangeven, waarop Christus zou wederkomen. Wat dan ook altijd op een verschrikkelijke mislukking is uitgelopen. Nee, 1000 is 10x10. Het getal 1000 is een symbolische aanduiding van een volledig tijdperk. 3x10 - 10x10x10. Daar moet men verder niets achter zoeken, meer moet men er niet achter zoeken.

In de tweede plaats: In dit Schriftgedeelte lezen wij met geen woord over de regering van Christus op aarde. Johannes ziet de dingen die in de hemel gebeuren. Dat is in het hele boek Openbaring zo. Hij mag achter de coulissen kijken. Er staat wel dat Christus 1000 jaar heersen zal, maar helemaal niet dat het op aarde wezen zal.

In de derde plaats: Er wordt ook helemaal niet gesproken over twee opstandingen. Een opstanding alleen voor gelovigen eerst en dan later voor de ongelovigen en de goddelozen. Helemaal niet!

In de vierde plaats: Er is ook in het geheel geen sprake van een regering hier op aarde van gelovigen die hier nog op aarde leven. In tegendeel. Er staat 'de zielen dergenen die onthoofd zijn. om de getuigenis van Jezus. En niemand zal durven beweren dat wie onthoofd is, nog hier op aarde leeft. Het gaat dus over mensen die dood zijn, die onthoofd zijn. hun zielen, die zullen delen in de eerste opstanding en leven en heersen met Christus.

In de vijfde plaats: Zo kan ook duidelijk zijn wat hier bedoeld wordt met de eerste opstanding. Dat ziet namelijk op het leven met Christus. Het Hemelleven. Het opstandingsleven in de Hemel van de zielen die zalig geworden zijn.

In de zesde plaats: Onder de 1000 jaren zullen we dan ook moeten verstaan heel de tijd die er ligt tussen Christus geboorte, of zeg eventueel zijn Hemelvaart en Zijn wederkomst. Met Zijn hemelvaart is Hij Koning geworden. Toen viel de duivel als een bliksem uit de Hemel. Sindsdien regeert Christus. De martelaren maar verder ook al de heiligen die in Christus ontslapen zijn regeren samen met Hem. Zij zullen dat doen tot op de dag van Zijn wederkomst, dat is bedoeld met het 1000 jarig rijk.

In de zevende plaats: Nu verstaan wij ook wat vervolgens ditzelfde hoofdstuk Openbaring 20 gebeuren zal na dat 1000 jarig rijk. Satan zal dan uitgaan, een kracht ontplooiën, een geweld aan de dag leggen als in geen eeuw daarvoor. Tot aan de tijd van de wederkomst van Christus toe zal de duivel gebonden zijn. hij zal niet kunnen verhinderen dat er een kerk van Jezus Christus is op deze aarde. Daaruit blijkt dat hij gebonden is en dat die kerk zich over heel de aarde uitbreidt. Heel het zendingswerk van nu, bijna 20 eeuwen, legt er een getuigenis van af, dat de poorten der hel de gemeente niet kunnen overweldigen. Dat de duivel een gebonden duivel is. Hij zal het nooit getolereerd hebben, dat de kerk zich zo uitbreide als niet God zelf hem daartoe gedwongen had, door hem op te sluiten in de afgrond. Zijn opsluiting betekent niet dat de duivel helemaal niet meer doen kan, dat zal trouwens ook geen chiliast durven beweren. Maar zijn opsluiting betekent wel, dat hij zeer

beperkt is in zijn machts/uitoefening. Dat hij lang niet alles kan doen wat hij wil, en een gevangene is in de handen van Jezus Christus. Tot zover over Openbaring 20, waaruit een heel andere en naar mijn inzicht veel betere visie op het einde der tijden te halen is dan de chiliasten het doen. Een rede die daarvoor pleit is vervolgens ook het feit, dat nergens elders in de Bijbel sprake is van zoiets als een 1000 jarig vreedrijk. Wel wordt er door de profeten van het OT over een vreedrijk gesproken, maar dat heet in ieder geval niet een 1000 jarig vreedrijk en bovendien, dat ziet duidelijk op de komst van Christus in deze wereld. En dat blijft niet steken in het aardse. Christus Koninkrijk toch immers niet van deze wereld. Heeft hij dat niet duidelijk genoeg gezegd tegen de Stadhouders Pontius Pilatus. Christus koninkrijk is een geestelijk rijk. Het zijn de Joden geweest die het koninkrijk Gods hebben opgevat als een aards koninkrijk. Zij hebben dan ook gedaan wat zij konden om Jezus koning te maken, maar de Heere Jezus heeft het altijd afgewezen en ontlopen. Hij wilde geen aards Koning wezen. De chiliasten doen in feite niet anders dan de Joden navolgen, die Christus Koning hebben willen maken, een aardse Koning, wat Hij geweigerd heeft. Ze leven in de ban van het aards gezinde Jodendom. Er zijn in de Schrift ook duidelijke bewijzen dat er aan het eind der tijden alleen maar een crisis zal zijn en niet een vredetijd. Als in Mattheus 24 de discipelen Jezus de vraag voorleggen: 'en wel zal het teken zijn van de toekomst van de Zoon des Mensen en van de voleinding der wereld?' dan rept de Heere Jezus in Zijn antwoord geen woord over een vreedrijk. Dan zegt Hij: 'Er zullen valse christussen komen en gij zult horen van oorlogen en van geruchten van oorlogen en het ene volk zal tegen het andere volk opstaan en er zullen hongersnoden en pestilentiën en aardbevingen zijn op verscheidene plaatsen. En zij zullen u overleveren in de verdrukking en zij zullen u doden en gij zult gehaat worden onder alle volken, om Mijns Naams wil. En er zullen valse profeten opstaan. En de ongerechtigheid zal vermenigvuldigd worden en de liefde van velen zal verkoelen.' Dat is heel wat anders dan een vreedrijk... Ook zegt de Heere Jezus hier in datzelfde hoofdstuk 'En dit Evangelie des Koninkrijk zal in dit gehele wereld gepredikt worden tot een getuigenis der volkeren en dan zal het einde zijn'. het einde zal dus komen in directe aansluiting aan het zendingswerk. De verbreiding van het Evangelie in deze wereld. En u herinnert u nog wel, dat we al geconstateerd hebben dat het verbonden zijn van de duivel is. Dat hij het zendingswerk heeft moeten laten geworden. En dat dat het loslaten van de duivel zal zijn aan het einde der tijden, als hij de kerk dus ook haar zending in haar greep zal krijgen. Ook nog verderop in ditzelfde hoofdstuk spreekt de Heere Jezus over verschrikkelijke dingen die aan het einde zullen voorafgaan. De hemellichamen zullen in beweging komen, de Zoon des mensen zal verschijnen op de wolken des hemels. En dan zegt de Heere Jezus: 'Leer van de vijgenboom deze gelijkenis: Wanneer zijn tak nu teder wordt en de bladeren uitspruiten zo weet gij dat de zomer nabij is, alzo ook gij, wanneer gij al deze dingen zult zien. D.w.z. al die vreselijke dingen die op aarde zullen plaatsvinden, zo weet dat

het nabij is, voor de deur'. U hoort wel met geen woord rept de Heere Jezus over een vreedrijk, laat staan een 1000 jarig vreedrijk. In tegendeel. Hij zegt: als al die verschrikkelijke dingen gebeuren dan moet gij er maar op rekenen dat het nabij is, dat het voor de deur staat. Opmerkelijk in dit verband is ook dat de Heere Jezus de tijd van het laatste der dagen vergeleken heeft met de tijd vlak voor de zondvloed. Toen was het ook geen vreedrijk. 'want gelijk ze waren in de dagen voor de zondvloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot de dag toe op welke Noach in de ark ging, alzo zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen'. De Heere Jezus heeft willen zeggen: zorgeloos, en goddeloos zullen de mensen leven, tot op de dag toe, dat Ik op de wolken des hemels wederkom. Net zoals het was in de dagen voor de zondvloed. Dus niet een vreedrijk en niet een tijd van grote bloei voor de kerk. Niet een tijd van volksbekering van de Joden maar een tijd van zorgeloosheid en van goddeloosheid. En dan zal Christus komen. En dan zegt de Heere, waakt dan want gij weet niet welke ure uw Heere komen zal, iedere dag kan het zijn en dat geldt ook heden. Wij weten niet wanneer bij God de maat der ongerechtigheid vol is. Die maat kan nu al vol zijn. en dat kan ook nog heel lang duren. Wij hebben te waken. Dat is de opdracht van de kerk, de gemeente van Christus. Onze conclusie is: Nergens in de Schrift vindt ge ook maar iets wat lijkt op een 1000 jarig rijk voor de wederkomst van Christus. Of tussen twee wederkomsten van Christus in. Die verwachting heeft geen grond in de Schrift. Is zelfs in strijd met duidelijke uitspraken van de Heere Jezus zelf.

4. Hiermee kom ik tot mijn laatste punt. Wat wij er dan tegenover hebben te stellen, dus onze verwachting. Ik ben geneigd nu voor te lezen wat er staat in artikel 37 van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis. Hoe zuiver vindt men daarin het geloof van de kerk ten aanzien van de toekomst vertolkt/ laat ik er enige uitspraken uit mogen aanhalen. Wij geloven, zo begint dit artikel, volgens het woord van God, dat als de tijd van de Heere verordend gekomen is en het getal der uitverkorenen vervuld zal zijn, onze Heer Jezus Christus uit de hemel zal komen, met grote heerlijkheid en majesteit. Vervolgens staat er dat Hij dan een Rechter zal zijn over levenden en doden en dat deze oude wereld in vuur en vlam gezuiverd zal worden. Alle mensen zullen voor deze grote Rechter moeten verschijnen, de doden zullen opstaan en degenen die nog leven zullen veranderd worden. De boeken zullen worden geopend en ieder zal worden geoordeeld. Christus zal zijn kerk in het gelijk stellen en haar de overwinning geven. Al de tranen der vromen zullen van hun ogen worden afgewist. En dan de slotwoorden: Daarom verwachten wij de grote dag met een groot verlangen om ten volle te genieten van de beloften Gods in Jezus Christus, onze Heere. U merkt wel, met geen woord wordt heir gerept over een 1000 jarig vreedrijk. Het gaat heir, zo zou ik willen zeggen over een zaak die veel en veel groter is. De leer van de 1000 jarig vreedrijk haalt de eer en de majesteit van Christus omlaag. Het is alles zo aards, zo wereld voorgesteld, zo typisch Joods. Wij komen met het chiliasme in het grof

zinnelijke terecht, alles even mooi hier op aarde, een mooie wereld. Maar er is iets anders wat wij verwachten. Het komen van Hem die de Rechter is van doden en levenden. Een grote, één grote geweldige opstanding der doden op het klinken van de bazuinen en dan allen staan voor deze hemelse Goddelijke Rechter in een laatste oordeel. En dan daarna het vrederijk. Dus na 's Heeren wederkomst. En wat voor een vrederijk? Niet aards, niet werelds, maar vol van geestelijk heil. Het zien van God, de aanschouwing van God, die God, Die is, Die was en Die komen zal. Het genieten van God, verzadiging van vreugde eeuwig en altoos in het aanschouwen van God. Daar zal niet meer ten huwelijk gegeven en ten huwelijk genomen worden. Ook dat zal wegvallen. Wij zullen gelijk zijn aan de engelen Gods. Het zal een heel ander leven zijn dan we hier op aarde gehad hebben. Met een geestelijk lichaam zullen we opstaan, zegt de apostel Paulus in 1 Korinthe 15. Wij zullen niet geesten zijn maar wel een geestelijk lichaam hebben. In het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel zal nederdalen, zal God Zelf alles in allen zijn. zie dat verwachten wij. Ons artikel zegt: Hoor de beloften Gods en daar mag een groot verlangen naar zijn.

Dat brengt mij tot slot tot het geven van een paar regels, hoe wij de toekomst tegemoet hebben te zien:

1. Met het verzaken van een leven in de zonden en met het verzaken van een leven in deze wereld. Nooit zullen wij het eeuwige Rijk van God kunnen ingaan als wij als een onherboren, wereld mens hebben geleefd. Dan zullen wij niet passen in die heerlijkheid. Dan zullen wij niet met vreugde die grote dag van 's Heeren wederkomst tegemoet kunnen zien. Dan zal er vrees in ons moeten zijn, want dan zal die dag ons niet ander dan verschrikking baren.
2. Laten wij diep ontzag hebben voor de dag des Heeren. Hij wordt een wordt een doorluchtige dag genoemd. Een dag van heerlijkheid. Christus Die eeuwenlang een Koning in het verborgene is geweest zal dan al Zijn heerlijkheid en majesteit ten toon spreiden. Hij zal omringd zijn van tienduizenden engelen. De aarde maar ook de zee zal haar doden weergeven. Geen graf zal ongeopend blijven. Het zal een dag van ontzetting zijn voor alle goddelozen. Zij zullen bevend en sidderend naderen tot de troon van Hem die rechtvaardig oordelen zal. Allen zullen wij Hem zien. Ook degenen die Hem doorstoken hebben, dus Zijn vijanden. Er zal een schifting plaatsvinden. Bokken en schapen zullen van elkaar gescheiden worden. De ware gelovigen zullen zich met verheugen met onuitsprekelijke blijdschap. En de goddelozen zullen een eeuwige smart tegemoet gaan. Omdat ziel en lichaam herenigd zullen zijn, zal men nu, of geheel behouden, of geheel verloren zijn naar ziel en lichaam. Al behoeven de ware gelovigen deze dag niet te vrezen, ze mogen toch wel tegen deze dag opzien. Zij mogen diep ontzag voor de dag des Heeren hebben.

3. Laat met die dag ook verwachten. Christenen dienen met deze dag te rekenen. Dat zal hen ervoor bewaren hier op deze aarde al te vast te nestelen. Dat zal hen bewaren ook voor moedeloosheid in dagen van verdrukking of zelfs vervolging. Aan onze benauwdheden komt eens een einde. Tal van martelaren zijn met deze troost van de jongste dag de dood ingegaan. En van Calvijn is bekend dat hij met vurig verlangen naar deze dag uitzag. Wij moeten erkennen, beste vrienden, dat onze geestelijk leven menigmaal zo schraal is. Dat wij daar niet aan toekomen. K. Exalto.